

Досягнення позитивних результатів у процесі бюджетної децентралізації безпосередньо залежить від створення умов для задоволення потреб населення у суспільних послугах та сприятливого середовища для розвитку підприємництва. Цього неможливо досягти без активної участі громадськості в управлінні місцевими фінансами, визначенні пріоритетів бюджетної політики, налагодженні дієвого контролю за ефективністю використання коштів місцевих бюджетів тощо. В іншому разі з'являються суттєві перешкоди на шляху досягнення важливих цілей бюджетної політики та різко знижується результативність бюджетних видатків.

Література:

1. Бюджетний менеджмент: підруч. / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; за ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2004. – С. 17.
2. Боголепов М.М. Финансы, правительство и общественные интересы / М.М. Боголепов. – СПб: Издательство О.Н. Поповой, 1907. – С. 5.
3. Децентралізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/reforms/decentralizaciya>.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456-VI [Електронний варіант]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print1434006145131901>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/promova-ministra-finansiv-natalii-iaresko-na-zasidanni-uriadu-shchodo-vykonannia-derzhavnoho-biudzhetu-za-rik?category=bjudzhet>.

Марчук А.П.

*Аспірант кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету,
головний економіст відділу бюджету департаменту
фінансів Тернопільської облдержадміністрації*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2017 РІК

З метою зміцнення фінансової спроможності місцевих бюджетів та успішного впровадження бюджетної децентралізації особливої актуальності набуває питання аналізу проблемних аспектів, що

виникли при виконанні місцевих бюджетів у 2016 р., та визначення ризиків та перспектив перебігу бюджетного процесу у 2017р. в умовах децентралізації бюджетної системи.

Прогнозування місцевих бюджетів здійснюється на основі комплексного аналізу економічної ситуації та фінансового становища адміністративно-територіальних одиниць, оцінки фактичного стану і потенціалу соціальної сфери з урахуванням тенденцій їх зміни під впливом зовнішніх факторів, керуючись принципами збалансованості, обґрунтованості, ефективності та результативності, що визначені ст. 7 Бюджетного кодексу України [3].

Основні макроекономічні показники соціально-економічного розвитку регіону відповідають пріоритетним напрямкам та завданням, визначеним Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 р., затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. №385, Стратегією розвитку Тернопільської області на період до 2020 р., затвердженою рішенням Тернопільської обласної ради від 4 січня 2016 р. №28, планом заходів з реалізації у 2015–2017 рр. Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 р., затвердженим рішенням Тернопільської обласної ради від 4 січня 2016 р. №29.

Дохідна частина прогнозу місцевих бюджетів на 2017 р. формується на основі норм чинного законодавства та запропонованих змін до Податкового і Бюджетного кодексів України, інших законодавчих актів із врахуванням децентралізації та покращення умов ведення бізнесу. При прогнозуванні дохідної частини місцевих бюджетів на 2017 р. враховується фактичне виконання дохідної частини місцевих бюджетів за результатами 2013–2015 рр. та 9 місяців поточного року.

Прогноз доходів Зведеного бюджету України на 2017 р. визначений в сумі 876,9 млрд. грн. Прогнозна сума доходів загального фонду зведеного бюджету на 2017 р. становить 807,5 млрд. грн. [2].

За січень–листопад 2016 р. до загального фонду місцевих бюджетів Тернопільської області надійшло 2004,4 млн. грн. власних доходів. У порівнянні з відповідним періодом минулого року надходження збільшились на 643,2 млн. грн. або 47,3 відсотка. Податку та збору на доходи фізичних осіб надійшло 1107 млн. грн., що на 145,4 млн. грн. або 15,1 відсотка більше плану, акцизного податку одержано 226,3 млн. грн. (на 43,1 млн. грн. або на 23,5

відсотка більше плану), податку на майно – 249,7 млн. грн. (на 50,7 млн. грн. або на 25,5 відсотка), єдиного податку – 285,7 млн. грн. (на 73,9 млн. грн. або 39,4 відсотка) [1].

Прогнозні показники доходів загального фонду місцевих бюджетів Тернопільської області на 2017 р. у порівнянні із очікуваними надходженнями 2016 р. збільшено на 8,6 відсотків (табл. 1). У 2016 р. очікується виконання місцевими бюджетами області плану доходів на 137,1 відсотка.

Таблиця 1

Динаміка надходжень до загального фонду Зведеного бюджету України та Зведеного бюджету Тернопільської області у 2012–2017 рр.

(млн. грн)

Рівень бюджетної системи (зведений бюджет)	2012	2013	2014	2015	2016 (очікуване виконання)	2017 (прогноз)	Відхилення прогнозу 2017 р. до очікуваного виконання 2016 р.
Зведений бюджет України	369700	375000	387200	602700	701200	807500	115,2 %
Зведений бюджет Тернопільської області	975,1	1028,6	1073,4	1537,8	2184,9	2372,8	108,6 %

На 2017 р. визначено обсяг базової дотації у сумі 407,4 млн. грн. та реверсної – 32,7 млн. грн. Обсяг базової дотації у порівнянні з 2016 р. збільшено на 92 млн. грн. (129,2 %).

Базову дотацію з державного бюджету у 2017 р. отримують: обласний бюджет, 3 бюджети міст обласного значення, 17 районних бюджетів та 23 бюджети об'єднаних територіальних громад.

Реверсну дотацію передбачено для бюджетів м.Тернопіль, Байковецької, Гусятинської та Заводської громад.

У цілому обсяг міжбюджетних трансфертів, що надаються з державного бюджету місцевим бюджетам, передбачено у сумі 7606,7 млн. грн. (на 1322,7 млн. грн. перевищує розрахункові показники на 2016 рік), з яких субвенцій – 7199,3 млн. грн., зокрема:

- освітньої – 1286,9 млн. грн.;
- медичної – 1211,1 млн. грн.;

– на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства – 1660,7 млн. грн.;

оплату пільг та житлових субсидій населенню за енергоносії та житлово-комунальні послуги – 2529,2 млн. грн.

У зв'язку з адміністративно-територіальною реформою та утворення нової ланки бюджетної системи – об'єднаних територіальних громад, особливо гостро постає питання забезпечення планомірного функціонування освітніх та медичних закладів, що перебувають на їх території. З метою недопущення соціальної напруженості в трудових колективах та серед населення дане питання потребує вирішення на загальнодержавному рівні.

Для забезпечення фінансування переданих районним та обласним бюджетам видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я у державному бюджеті передбачено додаткову дотацію у сумі 151,68 млн. грн.

Разом із тим варто зауважити, що розрахунок обсягу медичної субвенції для бюджетів об'єднаних територіальних громад проводиться виходячи із кількості жителів в цих громадах та нормативу фінансової забезпеченості, який аналогічний нормативу для районних бюджетів.

Для надання медичних послуг вторинного рівня жителям населених пунктів, які входять в об'єднані територіальні громади, укладаються угоди про міжбюджетні трансферти районному бюджету. При фінансуванні первинної медичної допомоги з бюджетів об'єднаних територіальних громад, а вторинної з районного бюджету (міжбюджетний трансферт) неможливо чітко визначити суму трансферту, тому що медична субвенція не розраховується окремо по рівнях допомоги. Визначення розміру міжбюджетного трансферту для надання вторинної медичної допомоги викликає непорозуміння при укладанні угоди між районною радою та радою об'єднаної територіальної громади.

Для стабільного фінансування вторинної медичної допомоги та забезпечення надання якісних та оперативних медичних послуг населенню пропонуємо внести зміни до порядку розрахунку медичної субвенції, передбачивши окремий розрахунок для медицини первинного та вторинного рівня.

Залишилось не вирішеним у 2016 р. також питання фінансування закладів професійно-технічної освіти, зокрема законодавчо не врегульовано передачу професійно-технічних

навчальних закладів з державної у комунальну власність, що стримує залучення коштів місцевих бюджетів для розвитку та модернізації цих закладів. Дане питання було розглянуто на парламентських слуханнях з питань розвитку професійної освіти та схвалено відповідною постановою Верховної Ради України. Пропонуємо для забезпечення підготовки кадрів закладами професійно-технічної освіти передбачити окрім освітньої, також субвенцію на підготовку робітничих кадрів.

У ході реформи значно розширені видаткові повноваження об'єднаних територіальних громад – відповідним бюджетам передано на фінансування значну частину видатків, що раніше перебувала у компетенції районних бюджетів. Керуючись перспективністю питання успішного перебігу процесу адміністративно-територіальної реформи та децентралізації у 2017 р. на державну підтримку регіонального розвитку планується спрямувати 9 млрд. грн., що у 2,2 рази більше, ніж у поточному році. Таким чином, держава стимулює об'єднання і створення потужних спроможних громад.

З метою запобігання виникненню ризиків розбалансування місцевих бюджетів, створення умов для своєчасного фінансування захищених статей видатків, забезпечення економного і раціонального використання бюджетних коштів у процесі реформування бюджетної системи слід приділити особливу увагу здійсненню регулярного моніторингу динаміки виконання місцевих бюджетів та оперативному прогнозуванню тенденцій виконання дохідної та видаткової частин бюджетів у процесі внесення змін до бюджетного законодавства та їх реалізації на практиці.

Література:

1. Звіти про виконання місцевих бюджетів Тернопільської області за 2012–2016 рр.
2. Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 р.» та пояснювальна записка до нього.
3. Бюджетний кодекс України №2456-VI від 08.07.2010.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.07.2016 №399 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2017 р. та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2018 і 2019 рр.».